

۲۰۲۰/۰۶/۲۹

داکتر عبدالکریم وزیری

زراعت و مالداري (بخش: محصولات نباتي)

گل ارکیده (آدم چهره)

Orchidaceae : لاتین
Orchid : انگلیسی
Orchidee : آلمانی

گل ارکیده (اورشیدی) یک گل زیبای زینتی و معطر همیشه سبز مداوم بوده به فامیل (Orchidaceae) متعلق می باشد. موجودیت این گل قدامت ۲۵۰۰ ساله داشته، از ابتداء به عنوان نبات داروئی و زینتی مورد استفاده قرار می گرفت. این گل مانند گل گلاب به نام ملکه گلها یاد شده بزرگی و وسعت فامیل آن با ۱۰۰۰ گونه مختلف و با ۲۰۰۰۰ الی ۳۰۰۰۰ انواع مختلف در بین گلهای پنهان تخمی (Agniospermae) در جهان در مقام دوم قرار دارند. به جز قطب جنوب در سراسر جهان گل ارکیده انتشار یافته، بذر و استفاده می شود.

ارکیده متعلق به نباتات یک جوانه برگه (Monokotyledonen) بوده، بر عکس این گروه اعضای فامیل ارکیده اکثراً مشخصات مساوی دارند. به استثنای چند گونه محدود در اکثریت آنها تخمدان نر و ماده با هم چسبیده و یک ستون (Gynostemium) را تشکیل داده، تخم های نر توسط یک ماده چسپناک به شکل یک کلوله در آمده اند. معمولاً ارکیده ها تخم های بسیار کوچک تولید میکنند که بدون همزیستی (Sybiose) با سمارق القاح و جوانه زدن آنها ممکن نیست.

تصاویر ۱ - ۴: گل ارکیده

ارکیده ریشه اولیه یا اصلی نداشته، بلکه ریشه های ثانوی دارد که از شاخه های آنها بوجود می آیند. نظر به گونه های مختلف ضخامت ریشه های آنها متفاوت است. دورادور این ریشه ها را یک قشر از حشرات بیجان احاطه میکنند که در پهلوی جذب کردن آب و مواد غذایی به حیث یک ارگان چسپنده و نگهدارنده هم کار می کند. این ارگان برای آن گونه ارکیده که بالای نباتات دیگر نمو می کند اهمیت زیاد دارد. ساختمان ریشه ارکیده نظر به محل زیست آن فرق میکند.

برگهای قسمت زیاد گلهای ارکیده دارای رگهای موازی بوده، دوگانگی به شکل متناوب بالای شاخچه ها قرار دارند. بعضی از گونه ها تنها یک برگ تشکیل می دهد. شکل برگ ها بیضوی، تخم مرغ مانند، دایروی، گرده مانند، چاک دار، دراز، با دمبک و بدون دمبک می باشد.

گلهای ارکیده به طور عموم به شکل خوشه ای بوده که در آنها صد عدد و یا بیشتر گل نمو می کنند. در کنار این گونه ها گونه های هم وجود دارند که تنها یک گل می آورند. رنگ و بزرگی گل ارکیده نیز نظر به گونه های مختلف متفاوت می باشد. آنقدر اشکال و رنگهای گل که در بین فامیل ارکیده وجود دارد در هیچ نوع نبات در جهان دیده نمی شود.

به طور عموم گلهای ارکیده مانند گل لاله، جریبن، زنبق، مرسل و غیره دوجنسه (hermaphrodite) بوده یعنی تخمدان نر و ماده با هم یکجا در یک گل قرار دارند. غلاف پیکر گل (perianth) از دو حلقه تشکیل شده، حلقه اولی یا خارجی متشکل از سه عدد کاسبرگ و حلقه دومی یا داخلی متشکل از سه عدد گلبرگ می باشد. گلبرگها می توانند یک یک دانه و یا باهم چسپیده تشکیل شوند.

میوه و یا تخمدان ارکیده ها به شکل کیسول بوده، در بزرگی، رنگ و شکل با هم تفاوت زیاد دارند. تخم های ارکیده بسیار کوچک بوده در یک کیسول از صد ها هزار الی چندین میلیون تخم قرار دارند. به نسبت کوچک بودن تخم ها در بین آنها تنها یک غلاف برای جنین (Embryo) وجود داشته، بر عکس تخمهای نباتات دیگر ایندواسپرم (Endosperm) ندارند.

وظیفه ایندواسپرم (Endosperm) رساندن مواد غذایی و هورمن ها برای تخم در وقت جوانه زدن می باشد. گرده افشانی گلها توسط حشرات مانند زنبور عسل، مورچه، قانغوزک، پروانه و غیره یا توسط حیوانات مانند موش، پرندهگان و غیره صورت می گیرد.

تکثیر گل ارکیده به شیوه جنسی یعنی از طریق بذری (کاشت تخم) و یا غیر جنسی از طریق ساقه و یا قلمه صورت می گیرد. چون تکثیر بذری آسان نبوده و باید توسط باغبانان فنی در یک گلخانه صورت بگیرد بیشتر تکثیر از طریق قلمه و یا ساقه انجام می شود.

روغن گل ارکیدی برای معطر ساختن چای و یا شیرینی باب و تنباکو برای تولید عطر مورد استفاده قرار می گیرد.

به صفحه قاموس کبیر افغانستان خوش آمدید

تیم بنیان گذار این قاموس آرزو دارد، داشته های این گنجینه که نمایانگر اصالت افغانستان باستان است شما را تا حد لازم مدد رساند